

kende ikke-spredningsaftalen så hurtigt som muligt.

IV. Debatten i øvrigt.

A. Generelt.

I debatten i 1. udvalg deltog i alt ca. 80 lande, og der blev afgivet ca. 100 indlæg.

Kritikken mod aftaleudkastet fremkom ikke alene fra modstandere af det, men også fra lande, der ville støtte det som det under de herskende politiske forhold bedst opnåelige resultat. Som Etiopien udtrykte det, stod man over for et valg mellem på den ene side det perfekte og umulige og på den anden side det mindre end perfekte og opnåelige. Fra alle sider understregedes, hvilken betydning afslutningen af en ikke-spredningsaftale ville have på det internationale politiske klima og for mulighederne for yderligere nedrustningsskridt. Alle udtrykte påskønnelse af det arbejde, som 18-magts nedrustningsudvalget i Genève havde udført, omend der rettedes kritik mod den hastige behandling af aftaleudkastet. Det endelige udkast var blevet fremlagt af Sovjetunionen og USA i Genève den 11. marts 1968, og udvalgets beretning til Generalforsamlingen blev godkendt den 14. marts 1968. Kritiske røster rejstes mod en lignende hastig behandling i Generalforsamlingen, og det blev af nogle afroasiatiske og latinamerikanske lande foreslået, at aftaleudkastet og garantispørgsmålet blev gjort til genstand for nærmere overvejelse, og at en stillingtagen udsattes til efter konferencen af ikke-kerne våbenmagter i Genève. Forslaget vandt dog ikke gehør og blev ikke fulgt op.

I mange indlæg udtaltes påskønnelse af det initiativ, der fra irsk side var blevet taget på 16. Generalforsamling gennem forelæggelsen af resolution 1665 (XVI), og som nu havde bevirket, at de to supermagter havde kunnet finde sammen i forelæggelsen af en fælles tekst til en ikke-spredningsaftale.

Indlæggene i debatten var i øvrigt koncentreret om tre hovedpunkter: a) Adgangen til fredelig udnyttelse af kerneenergien, b) ønsket om øgede forpligtelser for kernevåbenmagterne til at tage yderligere nedrustningsskridt samt c) spørgsmålet om effektive sikkerhedsgarantier til ikke-kerne-

våbenmagterne. De tre spørgsmål blev drøftet på baggrund af de principper for indholdet af en kommende ikke-spredningsaftale, som var opstillet i generalforsamlingsresolution 2028 (XX). Ifølge denne resolution skulle aftalen være uden smut-huller; der direkte eller indirekte muliggjorde spredning af kernevåben i enhver form; aftalen skulle udformes således, at kernevåben- og ikke-kerne våbenmagternes ansvar og forpligtelser blev afbalancerede; den skulle være et skridt mod almindelig og fuldstændig nedrustning, især for så vidt angik kernevåben. Der skulle træffes acceptable og praktisk gennemførlige foranstaltninger, som sikrede, at aftalen blev effektiv, og aftalen måtte ikke lægge hindringer i vejen for afsluttelsen af regionale aftaler om atomfri zoner.

B. Adgangen til fredelig udnyttelse af kerneenergien, herunder fredelige sprængninger.

Et gennemgående træk i udviklingslandenes indlæg var en udtalt frygt for, at aftalens bestemmelser om fredelig udnyttelse af kerneenergi ville bringe ikke-kerne våbenmagterne i et konstant teknologisk afhængighedsforhold til kernevåbenmagterne. Således udtalte eksempelvis Nigeria, at bestemmelsen i artikel IV ikke var omfattende nok, idet den ikke pålagde kernevåbenmagterne nogen forpligtelse til at forsyne ikke-kerne våbenmagterne med fuldstændige, videnskabelige og teknologiske oplysninger, som de måtte sidde inde med, vedrørende den fredelige udnyttelse af kerneenergien. Artiklen kunne derfor ikke siges at bygge bro over den intellektuelle kløft, som ville blive skabt ved de i artiklerne I og II indeholdte begrænsninger for udviklingen af kerneenergi til fredelige formål. Argentina udtalte, at de klare forpligtelser for ikke-kerne våbenmagterne, som var indeholdt i artiklerne II og III, ikke havde deres modstykke i artiklerne IV og V, der kun var generelle erklæringer om kernevåbenmagternes hensigter. Mexico fremsatte forslag om en ændring af artikel IV, stk. 2, således at ikke-kerne våbenmagternes ret til at „deltage“ i udvekslingen af videnskabelige og teknologiske oplysninger blev ændret til, at disse lande havde ret til „adgang“ til sådanne oplysninger. På foranledning af denne kritik